

FIȘA DISCIPLINEI

Monahismul românesc. Izvoare și personalități

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclu de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Monahismul românesc. Izvoare și personalități			Codul disciplinei	OMR7002
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Univ. Dr. Cosmin Cosmuța				
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. Univ. Dr. Cosmin Cosmuța				
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligativ	2.8. Tipul disciplinei	Disciplină fundamentală (DF)		

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					70
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri (mai mare sau egal cu nr. total ore prevăzut în calendarul disciplinei pentru temele de control)					41
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					3
Alte activități [de ex.: comunicare bidirecțională cu titularul de disciplină / tutorele]					0
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				144	
3.8. Total ore pe semestru				200	
3.9. Numărul de credite				8	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
4.2. de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	- Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Resurse bibliografice indicate) - În cazul referatelor, plagiatul și fraudă conduc la anularea lucrărilor în cauză și implicit la necesitatea refacerii lor în vederea promovării
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Realizarea unei lucrări de seminar/laborator în conformitate cu cerințele și criteriile stabilite

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP1	Dezvoltă software cu sursă deschisă ✓ Exploatează și creează software cu sursă deschisă ✓ Este familiarizat(a) cu principalele modele de software cu sursă deschisă, cu sistemele de acordare a licențelor și cu practicile de codificare adoptate în mod obișnuit în producția de software cu sursă deschisă Develops open source software ✓ Exploits and creates open source software ✓ Is familiar with the main open source software models, licensing systems and coding practices commonly adopted in open source software production
CP4	Promovează implicarea publicului în cercetare ✓ Dialoghează cu publicul în ceea ce privește conceperea, desfășurarea și difuzarea cercetării Promotes public involvement in research ✓ Engages with the public in the design, conduct and dissemination of research
CP5	Gestionează date interoperabile și reutilizabile accesibile și ușor de găsit ✓ Produce, descrie, stochează, conservă și (re)utilizează date științifice bazate pe principiile FAIR (facil de găsit, accesibile, interoperabile și reutilizabile), asigurându-se că datele sunt cât mai deschise posibil și cât de închise este necesar Manages interoperable and reusable data that is accessible and easy to find ✓ Produces, describes, stores, preserves and (re)uses scientific data based on FAIR (findable, accessible, interoperable and reusable) principles, ensuring that data is as open as possible and as closed as necessary
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT2	Studentul va fi capabil să gândească logic/The student will be able to think logically
CT3	Studentul va fi capabil să aplice gândirea logică/The student will be able to apply logical thinking

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP1	1. Studentul cunoaște rolul resurselor deschise în cercetarea teologică și istorică 1. The student knows the role of open resources in theological and historical research	1. Studentul utilizează software cu sursă deschisă pentru documentare, analiză și redactare academică 1. The student uses open-source software for documentation, analysis, and academic writing
CP4	4. Studentul înțelege importanța implicării publicului în receptarea cercetării teologice 4. The student understands the importance of public involvement in receiving theological research	4. Studentul elaborează forme accesibile de prezentare privind dialogul intercreștin și apologetica 4. The student develops accessible presentation forms concerning inter-Christian dialogue and apologetics

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

CP5	5. Studentul cunoaște principiile FAIR aplicabile datelor cercetării teologice și istorice 5. The student knows FAIR principles applicable to theological and historical research data	5. Studentul organizează surse, bibliografii și date documentare în forme accesibile și reutilizabile 5. The student organizes sources, bibliographies, and documentary data in accessible and reusable forms
------------	---	--

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei (derivate de fiecare titular de disciplină din grila competențelor și a rezultatelor învățării la nivel de program de studii)

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Studentul cunoaște rolul resurselor deschise în cercetarea teologică și istorică
2. Studentul înțelege transferul de cunoștințe în domeniul istoriei bisericești
3. Studentul explică comportamentul uman prin repere istorice.
4. Studentul cunoaște importanța relațiilor locale în cercetarea istorică.
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Studentul comunică rezultate academice către medii eclesiale, culturale și educaționale.
2. Studentul corelează metode teologice, istorice, filologice și culturale în analiza surselor
3. Studentul identifică îmbunătățiri posibile în documentare, cercetare și comunicare teologică

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații³
1. Ce este monahismul și răspândirea lui în lumea creștină a primelor secole	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
2. Răspândirea monahismului în Țările Române. Generalități	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
3. Monahismul isihast în Țara Românească	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
4. Personalități isihaste din Țara Românească	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
5. Monahismul în Dobrogea. Lăcașuri sihăstrești	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
6. Personalități isihaste din Dobrogea	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
7. Monahismul în Moldova	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
8. Personalități isihaste din Moldova	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
9. Monahismul în Transilvania, Bihor și Maramureș	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

10. Personalități isihaste transilvănene, bihorene și maramureșene	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
11. Monahismul în Banat	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
12. Isihăști bănățeni mai puțin cunoscuți	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
13. Manuscrise și tipărituri din operele Sfinților Părinți și ale Scriitorilor bisericești	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice
14. Influențe ale monahismului în arta și cultura bisericească	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore fizice

Bibliografie:

- Bălan Ioanichie, *Pateric românesc*, ed. a II-a, Galați, 1998.
- Bălan Ioanichie, *Convorbiri duhovnicești*, vol. I, Huși, 1984 și vol. II, Huși, 1988.
- Bărbulescu Mihai, Deletant Dennis, Hitchins Keith, Papacostea Șerban, Teodor Pompiliu, *Istoria Românilor*, București, 1998.
- Coman Ioan G., *Scriitori bisericești din epoca străromână*, București, 1979.
- XXX, *Culegere despre Rugăciunea lui Iisus*, Alba Iulia, 1993.
- Dima Dumitru, *Contribuția românească la cunoașterea isihasmului (secolul al XIV-lea)*, în „Studii Teologice”, XVII (1965), nr. 9-10, pp. 571-580.
- Moraru Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III, tom I, București, 2006.
- Nica Antim, *Rugăciunea lui Iisus. Încercare critică asupra misticii isihaste*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LVII (1939), nr. 7-8, pp. 551-568.
- Păcurariu Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, ed. a III-a, vol. I, Editura Trinitas, Iași, 2004, vol. II, Iași, 2006, vol. III, Iași, 2008.
- †Pop Irineu Bistrițeanul, *Monahismul – Chivotul Neamului românesc*, Craiova, 1995.
- Špidlík Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului creștin I. Manual sistematic*, Sibiu, 1997.
- Špidlík Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului creștin II. Rugăciunea*, traducere de Ioan I. Ică jr., Sibiu, 1998.
- Stăniloae Dumitru, *Isihăstii sau sihaștrii și rugăciunea lui Iisus în tradiția ortodoxiei românești*, în „Filocalia”, VIII, 1979, p. 556 u.
- XXX, *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*, București, 1987.
- Theodorescu Răzvan, *Bizanț, Balcani, Occident la începuturile culturii medievale românești (sec. X-XIV)*, București, 1974.
- XXX, *Monahismul ortodox românesc. Istorie, Contribuții și Repertorizare*, vol. I, Editura Basilica, București, 2014.
- XXX, *Monahismul ortodox românesc. Istorie, Contribuții și Repertorizare*, vol. II, Editura Basilica, București, 2016.

8.2 Seminar	Metode de predare - învățare	Observații
1. Primele manifestări isihaste în spațiul bizantin	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
2. Creștinismul dobrogean în secolele IV-VI (I)	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
3. Creștinismul dobrogean în secolele IV-VI (II)	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
4. Sfântul Ioan Casian	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
5. Sfântul Dionisie Exiguul (cel Mic)	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
6. Organizare bisericească în Țara Românească, sec. al XIV-lea	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
7. Sfântul Nicodim de la Tismana	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
8. Sfântul Gheorghe de la Cernica și Căldărușani	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
9. Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice

10. Organizare bisericească în Moldova, sec. XIV-XV	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
11. Cuviosul stareț Paisie de la Neamț	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
12. Cuvioasa Teodora de la Sihla	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
13. Urmări ale manifestării isihasmului în spațiul românesc	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
14. Monahismul românesc în timpul regimului comunist	Dialog, analiza cursului, lucrări de seminar, dezbateri.	2 ore fizice
Bibliografie: 1. Bălan Ioanichie, <i>Vetre de sihăstrie românească. Secolele IV-XX</i>, București, 1982. 2. XXX, <i>Culegere despre Rugăciunea lui Iisus</i>, Alba Iulia, 1993. 3. †Joantă Serafim, <i>Isihasmul – tradiție și cultură românească</i>, București, 1994. 4. Madgearu Alexandru, <i>Rolul creștinismului în formarea poporului român</i>, București, 2001. 5. Nica Antim, <i>Rugăciunea lui Iisus. Încercare critică asupra misticii isihaste</i>, în „Biserica Ortodoxă Română”, LVII (1939), nr. 7-8, pp. 551-568. 6. Špidlík Tomáš, <i>Monahism și religiozitate populară în România, cu o convorbire inedită cu părintele Cleopa despre rugăciunea lui Iisus</i>, în română de Maria-Cornelia Oros, Sibiu, 1997. 7. Zăvoianu Corneliu, „Rugăciunea lui Iisus în Imperiul Bizantin. Răspândirea ei în Peninsula Balcanică și în Țările Române”, în <i> Glasul Bisericii</i>, XI (1981), nr. 11-12, p. 1110 u.		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Evaluare finală	Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect format din 3 sau 4 puncte	70%
9.5 Seminar/laborator	Verificare pe parcurs		
	- Activitate la seminar	Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice	20%
		Implicare în dezbateri	10%
9.6 Standard minim de promovare			
• Parcurgerea cursului semestrial, cu bibliografia adiacentă.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

		Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă						
								
								
								Nu se aplică nici o etichetă
								

Data completării:

28.09.2026

Semnătura titularului de curs

P. Cosmuleț

Semnătura titularului de seminar

P. Cosmuleț

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....